

Nesodden kommune

Å mestre

Plan for overgangen fra barnehage til skole og skolefritidsordning 2017-2021

Vedtatt 27.09.17

Å mestre overgangen mellom barnehage, skole og skolefritidsordning

De eldste barna i barnehagen skal glede seg til å begynne på skolen, kjenne seg trygge og oppleve mestring. Barn og foresatte skal oppleve at det er en sammenheng mellom barnehagen, skolen og skolefritidsordningen (SFO). Alle barn skal møte en skole som kjenner til hva barnet mestrer, liker å gjøre og hva de trenger ekstra hjelp med. Barnas lærelyst og læringspotensial skal ivaretas, utvikles og støttes så tidlig som mulig.

En god sammenheng mellom barnehage og skole bidrar til et helhetlig opplæringsløp, som ivaretar enkeltbarnets behov. En slik sammenheng gir barna mulighet til å bygge videre på kunnskap, erfaringer og ferdigheter fra barnehagen inn i skolen, og bli kjent med hva som skjer i skolen og skolefritidsordningen før skolestart.

Overganger og raske skiftninger er en del av dagliglivet for det moderne barnet. Målet er å unngå for store omveltninger og legge til rette for at barnet mestrer dem. I dette arbeidet er det viktig at barnehagens og skolens særpreg og ulike mandater opprettholdes. Likheter og forskjeller i barnehage og skole skal tas vare på, samtidig som begge institusjonene har ansvar for å utvikle et samarbeid som ivaretar sammenhengen i barnas opplæringsløp.

Denne planen har som intensjon å styrke samarbeidet og sikre sammenhengen mellom barnehager, skoler og SFO i Nesodden kommune. Planen er forpliktende for alle kommunale barnehager og skoler i Nesodden. Mange av barna som begynner på kommunens skoler har gått i private barnehager. Derfor anbefaler Nesodden kommune at også de private barnehagene deltar i samarbeidet. De som koordinerer møter og samarbeid mellom skolene og barnehagene, skal legge til rette for at de private barnehagene deltar.

Barnehage- og skoleeier sørger for at planen evalueres og eventuelt revideres høsten 2020

Nesodden kommune, august 2017

*Jorunn Lunde Jenssen
Kommunalsjef skole, barnehage og oppvekst*

Innhold

Å mestre overgangen mellom barnehage, skole og skolefritidsordning	1
Intensjonen med planen.....	3
Felles verdigrunnlag og forankring i rammeplan og læreplan	3
Innhold i samarbeidet mellom barnehage og skole	4
Faglig samarbeid på kommunalt nivå mellom barnehage- og skoleeier, barnehage, skole og SFO	4
Faglig samarbeid mellom barnehagelærere, lærere og andre ansatte i skole og SFO.....	5
Samarbeid mellom foresatte, barnehage, skole og SFO	5
Gjøre barna kjent med skolen og SFO.....	5
Barn med omfattende tilretteleggingsbehov i forbindelse med skolestart	6
Årshjul – rutiner for samarbeid	6
Lokalt samarbeid i skolekretsene.....	6
Siste barnehageår.....	7
Første skoleår	8
Aktuelle linker.....	8

Intensjonen med planen

Intensjonen med planen er å sikre

- en god sammenheng og progresjon i opplæringsløpet som ivaretar barnas faglige og sosiale utvikling – det siste året i barnehagen og det første året på skolen
- en trygg skolestart for barn som begynner på 1. trinn og for deres foresatte
- tidlig innsats for barn med særskilte behov
- gode rutiner for samarbeid mellom barnehager, skoler og SFO i Nesodden

Planen forplikter ansatte som arbeider med de eldste barna i barnehagen og de yngste elevene i skolen. Skolefritidsordningen er en del av skoletilbudet og er ofte det første barnet møter ved skolestart. Skolene må derfor involvere skolefritidsordningene i samarbeidet med barnehagene når det er relevant.

Kommunen har et overordnet ansvar for at barn får en god overgang fra barnehage til skole, og legger premisser og initierer samarbeidet mellom barnehage, skole og SFO. Virksomhetslederne har ansvar for at samarbeidet mellom enhetene gjennomføres.

Planen synliggjør nasjonale mål på området og det lokale arbeidet som kan bidra til å realisere at sammenhengene blir god. Samarbeidet som er beskrevet i plandokumentet anses som både forpliktende og realistisk. Skolekretsene, ved rektor og de aktuelle barnehagestyrene, har et lokalt handlingsrom, der statlige og kommunale krav skal kombineres med lokale løsninger.

Overgangen må sees på som en omfattende prosess og berører både barnet, familien og miljøet rundt. Denne planen må sees i sammenheng med kommunens øvrige planer. Se aktuelle lenker på side 8.

Felles verdigrunnlag og forankring i rammeplan og læreplan

Formålsparagrafene i barnehageloven og i opplæringsloven påpeker at barnehagen og skolen skal både danne og utdanne, og understreker betydningen av kontinuitet og sammenheng i utdanningsløpet.

Barnehage og skole er sosiale fellesskap hvor grunnleggende verdier formidles og praktiseres, utvikles og formes. Barnehagen og skolen skal støtte opp under og stimulere til en positiv selvoppfatning, tro på egne evner og muligheter til å lære og bidra inn som verdifulle deltakere i fellesskapet i barnegruppen, i klassen og i samfunnet. I barnehage og skole skal barn og unge møte et innhold som betyr noe for livet deres her og nå, men samtidig legger et solid fundament for fremtidig samfunns- og arbeidsliv.

De syv fagområdene i barnehagen speiler fagene i skolen. Både barnehagens fagområder og skolens fag vektlegger utvikling av kunnskaper, ferdigheter og holdninger. Barn skal få utfolde skaperglede og utforskertrang. Barn har rett til å bli møtt med tillit og respekt og rett til medvirkning.

Fagområder i rammeplanen	Ordinær fagfordeling i grunnskolen
Etikk, religion og filosofi	Religion, livssyn og etikk
Nærmiljø og samfunn	Samfunnsfag
Kunst, kultur og kreativitet	Kunst og håndverk, musikk
Antall, rom og form	Matematikk
Kommunikasjon, språk og tekst	Norsk, engelsk
Natur, miljø og teknologi	Naturfag
Kropp, bevegelse, mat og helse	Kroppsøving, mat og helse

Samarbeidet er omtalt i Rammeplan for barnehagens innhold og oppgaver kapittel 6 og Prinsipper for opplæringen i læreplanverket (generell del) for Kunnskapsløftet, som er forskrift til henholdsvis barnehageloven og opplæringsloven. I Prinsipper for opplæringen står samarbeid med barnehagen omtalt i følgende avsnitt:

«Godt og systematisk samarbeid mellom barnehage og barnetrinn, barnetrinn og ungdomstrinn, ungdomstrinnet og videregående opplæring skal bidra til å lette overgangen mellom de ulike trinnene i opplæringsløpet».

Rammeplan og læreplanverket gir klare og forpliktende føringer for samarbeidet mellom barnehage og skole.

Innhold i samarbeidet mellom barnehage og skole

Faglig samarbeid på kommunalt nivå mellom barnehage- og skoleeier, barnehage, skole og SFO

Et godt faglig samarbeid bygger på forståelse og kunnskap om hverandres likheter og særpreg. Det er ikke gitt at ansatte i barnehagen vet hva som skjer i skolen og hvordan lærerne arbeider i klasserommene. Tilsvarende kan lærerne i skolen ha begrenset innsikt i hverdagen og lærings situasjonene i barnehagen. Samarbeidet mellom barnehage og skole vil først og fremst utvikles og styrkes når det skjer i dialog og med gjensidig respekt som grunnlag. En av målsettingene i denne planen er at barnehage, skole og SFO må bli bedre kjent med hverandres læreplaner, innhold og oppgaver. På den måten blir det lettere å se, og sørge for sammenheng mellom de tre arenaene. Hvis de voksne ser helheten, er det også større sannsynlighet for at barna vil oppleve den.

Studier viser at betydningen av at barn opplever kontinuitet i læringsprosessen og at de opplever sammenheng i innholdet mellom barnehage og skole, er avgjørende for barnets framtidige skoleløp og kan forhindre frafall i videregående skole (Meld.st.19 (2015-2016) Tid for lek og læring). Kunnskapscenteret viser i sin synteserapport «Tiltak med positiv innvirkning på barns overgang fra barnehage til skole - en systematisk kunnskapsoversikt (2015; lenke bak) til at barnehage og skole ikke har tilstrekkelig kjennskap til hverandres arbeidsmåter, læringsfilosofier og praksis.

Flere av skolekretsgruppene har gitt innspill om behov og ønske om en arena for tettere faglig samarbeid mellom lærere, barnehagelærere, fagarbeidere og assistenter i SFO. Det etableres derfor en felles, kommunal samarbeidsarena for utveksling og videreutvikling av pedagogisk praksis og faglig innhold i barnehage, skole og SFO.

Dette innebærer at

- barnehage- og skoleeier legger til rette for å utvikle felles begrepsforståelse og kunnskap om hverandres rammeverk og praksis på tvers av skolekretsene. Dette kan skje ved at det etableres faste møtearenaer for ledere i skole, barnehage og SFO
- møtene planlegges og gjennomføres som lærende nettverk med bl. a forberedelsesoppgaver, praksisfortellinger og innspill av teori og forsknings

Faglig samarbeid mellom barnehagelærere, lærere og andre ansatte i skole og SFO

Barnehagelærere og skolelærere på lavere klassetrinn skal samarbeide om å lage planer for pedagogisk praksis og faglig innhold i barnehage og skole for å sikre kontinuiteten for barna. Samarbeidet skal gi barna mulighet til å bygge videre på kunnskaper og erfaringer fra barnehagen i et videre skoleløp. Samarbeidet skal ha en ramme på minst fem dager det siste året barnet er i barnehage.

Dette innebærer at ansatte i barnehage, skole og SFO etablerer et faglig samarbeid som sikrer sammenheng og progresjon i læringsinnholdet ved for eksempel

- samarbeid om innhold og arbeidsmåter i rammeplan for barnehager og skolens læreplan, for eksempel organisert som lærende nettverk
- samarbeid om kompetanseområder og kompetanseplaner
- tilrettelegging for felles utviklingsprosjekter mellom barnehage og skole, som f.eks. «Mattepluss», «Humleprosjekt» og «Aktivitet, mestring og glede»

Samarbeid mellom foresatte, barnehage, skole og SFO

Samarbeidet mellom foresatte, barnehage, skole og SFO bygger på en åpen og gjensidig dialog før, under og etter barnas overgang til skole. Foresatte har en lovfestet rett og plikt til å ta avgjørelser på vegne av sitt barn. Overgangen fra barnehage til skole skal skje i nært samarbeid med barnas hjem, og foresatte må være med å legge premissene for informasjonsoverleveringen. De må få innsyn i og avgjøre hvilken informasjon som følger barnet over i skolen. Foresatte skal inviteres til å delta på møter som dreier seg om informasjon om sitt eget barn.

Dette innebærer at

- det etableres rutiner for å informere og involvere foresatte, f.eks. felles foreldremøte barnehage, skole og SFO
- foresatte er kjent med hva de kan gjøre for å bidra til en god overgang fra barnehage til skole for eget og andre barns oppvekst- og læringsmiljø
- det etableres tidlig samarbeid om barn med særskilte behov

Gjøre barna kjent med skolen og SFO

I overgangen fra barnehage til skole skal alle barn oppleve en god og trygg overgang og sammenheng mellom barnehage og skole. De skal føle seg verdsatt og velkommen slik at de er forberedt på det som skal skje når de begynner på skolen. Barnet har ofte forventninger om hva det vil si å begynne på skolen, og barnas perspektiv bør bli ivaretatt (jf. barnekonvensjonen artikkel 12 og lov om barnehager § 3 Barns rett til medvirkning).

Dette innebærer

- besøksdager der 5- og 6-åringene kan gjøre seg kjent med skolen og SFO
- fadderordninger som etablerer relasjoner mellom skolebarna og barnehagebarna
- overgangsaktiviteter for barna, f.eks. felles aktivitets-, tur- og utedager, teater, fellessamlinger og vennegrupper
- tilrettelegging for felles faglige utviklingsprosjekter mellom barnehage og skole

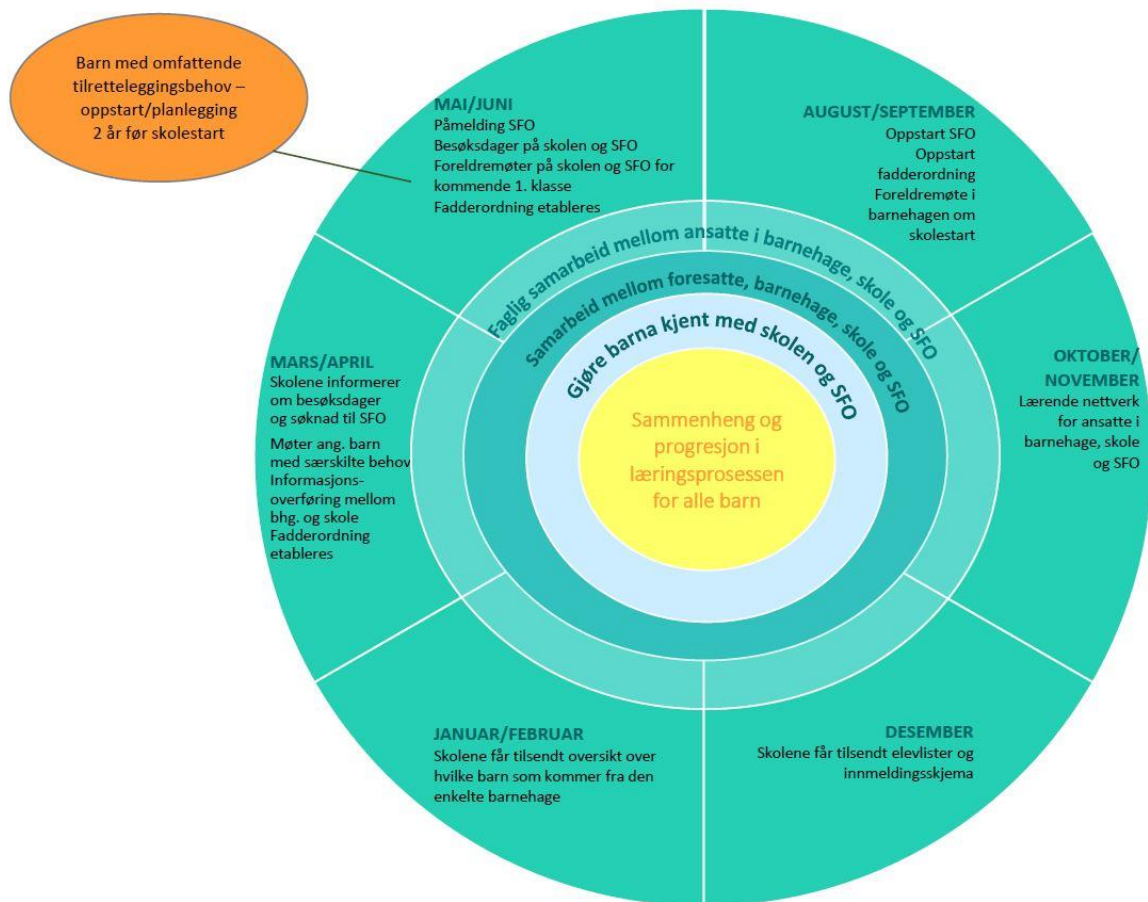
Barn med omfattende tilretteleggingsbehov i forbindelse med skolestart

Tidspunkt	Tiltak	Ansvar
2 år før skolestart	Melding til skolen om barn med nedsatt funksjonsevne/spesielle behov jf. rettigheter etter opplæringsloven § 5.	Barnehagestyrer PPT Helsestasjon
2 år før skolestart	Planlegge skolestart for barn med store hjelpebehov.	Rektor Barnehagestyrer PPT

Årshjul – rutiner for samarbeid

Lokalt samarbeid i skolekretsene

Hver skolekrets utarbeider sine planer tilpasset deres egenart og særpreg. Det ligger et handlingsrom for den enkelte skolekrets der sentrale krav skal kombineres med lokale løsninger. Derfor bør det utarbeides en datoplan for den enkelte skolekrets med utgangspunkt i årshjulet. Faglig samarbeid skal synliggjøres i datoplanen. Rektor innkaller til det første møtet der datoplanen drøftes og arbeidsoppgaver fordeles.

Siste barnehageår

Tidspunkt	Tiltak	Ansvar
August/september	Planlegging i forhold til barn med særskilte behov og barn som trenger ekstra støtte ved skolestart Faglig/pedagogisk møte mellom barnehager og skole i skolekretsen/sonen – oppstart av arbeid med datoplan. Plan for faglig samarbeid og felles utviklingsprosjekter lages.	PPT, barnehagestyrer og rektor Rektor og barnehagestyrer
Oktober	Lærende nettverksdag for lærere, barnehagelærere, fagarbeidere og assistenter i SFO.	Barnehage- og skoleeier
November/desember	Skolene får tilsendt elevlister og innmeldingsskjema	Barnehage- /skoleeier
Januar	Skolene får tilsendt oversikt over hvilke barn som kommer fra den enkelte barnehage	Barnehagestyrer
Februar	Søknad om framskutt evt. utsatt skolestart. Søknad om plass på Lillebjørn.	Foresatte
Mars	Skolen informerer aktuelle samarbeidspartnere om besøksdager, skoledager og søknad til SFO	Rektor

Tidspunkt	Tiltak	Ansvar
Mars/april	Informasjonsoverføring mellom barnehage og skole Fadderordning etableres	Barnehagestyrer og rektor Rektor
Mars, april, mai	Påmelding til SFO	Foresatte
	Overføringsmøter for barn med særskilte behov og barn som har behov for ekstra støtte i skolen	Barnehagestyrer innkaller relevante faginstanser i BUF (f. eks PPT, helsestasjonen, fysio/ergo) og foresatte
	Overføring av eventuelle kartleggingsresultater.	PPT Barnehagestyrer
	Fysisk tilrettelegging på skolen	Rektor
Mai/juni	Foreldremøte i kommende 1. klasse – informasjon om organisering, innhold og forventninger inkludert SFO	Rektor, leder SFO og lærere

Første skoleår

Tidspunkt	Tiltak	Ansvar
September/oktober	Evaluering av overgangen barnehage-skole/SFO og skolestart	Rektor

Aktuelle linker

Barnehageloven:

<http://www.lovddata.no/all/nl-20050617-064.html>

Rammeplan for barnehagens innhold og oppgaver:

<http://www.regjeringen.no/upload/KD/Vedlegg/Barnehager/rammeplanen.pdf>

Læreplan for kunnskapsløftet:

<http://www.regjeringen.no/nb/dep/kd/tema/andre/Kunnskapsloftet.html?id=1411>

Barnehageportalen, Nesodden kommunes nettsider om barnehagene:

<https://www.nesodden.kommune.no/barn-og-unge/barnehager/planer-for-barnehage/>

FNs barnekonvensjon

https://www.regjeringen.no/globalassets/upload/kilde/bfd/bro/2004/0004/ddd/pdfv/178931-fns_barnekonvensjon.pdf

Med spent forventning... Sjekkliste for en god overgang fra barnehage til skole. FUB, FUG og Utdanningsforbundet.

https://www.utdanningsforbundet.no/upload/Skolestart_brosjyre.pdf

13.10.2017 12:08

Fra eldst til yngst. Samarbeid og sammenheng mellom barnehage og skole. Kunnskapsdepartementet

<https://www.regjeringen.no/globalassets/upload/kd/vedlegg/barnehager/veileder/f-4248-fra-eldst-til-yngst.pdf>

<https://utdanningsforskning.no/artikler/forstaelser-av-gode-overganger-og-opplevelse-av-sammenheng-mellom-barnehage-skole-og-skolefritidsordning/>

Meld.St. 19 (2015-2016) Tid for lek og læring

<https://www.regjeringen.no/no/dokumenter/meld.-st.-19-20152016/id2479078/>

Tiltak med positiv innvirkning på barns overgang fra barnehage til skole. En systematisk kunnskapsoversikt

[http://www.forskningsradet.no/servlet/Satellite?c=Rapport&cid=1254013560244&pagename=kunns-
kapsenter%2FHovedsidema](http://www.forskningsradet.no/servlet/Satellite?c=Rapport&cid=1254013560244&pagename=kunns-
kapsenter%2FHovedsidema)

«Forståelser av gode overganger og opplevelse av sammenheng mellom barnehage, skole og skolefritidsordning» Moser og Hogsnæs (2014)

<https://utdanningsforskning.no/artikler/forstaelser-av-gode-overganger-og-opplevelse-av-sammenheng-mellom-barnehage-skole-og-skolefritidsordning/>